

**ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ АДЛИЯ ВАЗИРЛИГИ
ЮРИСТЛАР МАЛАКАСИНИ ОШИРИШ МАРКАЗИ**

“КЕЛИШИЛГАН”

Ўзбекистон Республикаси
Адвокатлар палатаси раиси

_____ А.Эрназаров

2021 йил “___” февраль

“ТАСДИҚЛАЙМАН”

Ўзбекистон Республикаси
Адлия вазирлиги қошидаги
Юристар малакасини ошириш
маркази директори

_____ А. Рахматов

2021 йил “___” февраль

“АДВОКАТЛАРНИНГ МАЛАКАСИНИ ОШИРИШ”

ўқув курси бўйича

ЎҚУВ ДАСТУРИ

(малака ошириш)

ТОШКЕНТ

Ўқув дастури Юристлар малакасини ошириш маркази
Ўқув ва илмий-услубий Кенгашининг 2021 йил
_____ даги йиғилишида муҳокама
килинган ва маъқулланган (____-сонли баённома).

Ўқув дастури Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маъжамасининг
“Юридик соҳага оид билим талаб этиладиган мутахассисларни қайта
тайёрлаш ва малакасини оширишнинг замонавий тизимини жорий эти чора-
тадбирлари тўғриси”ги 544-сон қарори билан тасдиқланган “Юридик соҳага
оид билим талаб этиладиган мутахассисларни қайта тайёрлаш ва уларнинг
малакасини оширишга қўйиладиган давлат таълим талаблари”га асосланиб
тайёрланган.

Тузувчилар: Фан, инновация ва таълим дастурларини ишлаб чиқиш
бўлими бошлиғи Ш. Хасанов;
Касбий кўникмаларни ривожлантириш кафедраси мудир,
ю.ф.д. Б.Тошев;
Адвокатлар палатаси адвокатларни касбий тайёрлаш
департаменти бошлиғи А.Махамадиев

Такризчилар: юридик фанлар доктори, профессор А. Отажонов;
Адвокатлар палатаси раисининг биринчи ўринбосари
Ш.Садиков.

СУЗ БОШИ

“Адвокатларнинг малакасини ошириш” ўқув курси бўйича Ўқув дастури адвокатларнинг малакасини оширишга мўлжалланган.

Ўқув дастурида адвокатнинг касб йўналишига оид машғулотларида уларнинг билим доирасини кенгайтириш, ўзлаштирган назарий билимларини амалий машғулотларда мустаҳкамлаш назарда тутилган.

“Адвокатларнинг малакасини ошириш” ўқув курсининг мақсади: тингловчиларга Ўзбекистонда давлат ва жамият қурилиш соҳасини янада демократлаштириш жараёнлари; янги қонунлар ва амалдаги қонун ҳужжатларига киритилган янгиликлар, ўзгартириш ва қўшимчаларнинг мазмун-моҳияти; инсон ҳуқуқларини таъминлашда адвокатуранинг роли ва бу соҳасидаги хорижий тажриба; адвокатлик фаолиятининг ҳуқуқий ва психологик асослари, бу фаолиятда махсус билимлар; фуқаролик, иқтисодий ва маъмурий ҳуқуқбузарлик тўғрисидаги ишлар бўйича ҳамда жиноят ишлари бўйича адвокат фаолиятининг долзарб масалалари бўйича янгиликлар ва истиқболлар ҳақида назарий билимлар бериш ва уларни амалиётда татбиқ этиш кўникмалари ҳосил қилиш.

Ўқув курсининг долзарблиги. Ўзбекистон Республикаси Адлия вазирлиги қошидаги Юристлар малакасини ошириш марказида юрист кадрларни қайта тайёрлаш ва малакасини оширишга қўйиладиган Давлат талабларига кўра, жамиятда ҳуқуқий маданиятни юксалтириш миллий дастурида замонавий юрист жавоб бериши керак бўлган талаблар мажмуи белгиланган.

“Адвокатларнинг малакасини ошириш” ўқув курси малака оширувчи тингловчиларнинг (адвокатура ходимлари) қабул қилинаётган соҳавий янги қонунлар ва амалдаги қонун ҳужжатларига киритилган охириги ўзгартиш ва қўшимчаларнинг мазмун-моҳияти тўғрисида яхлит тасаввурга эга бўлиши; адвокатлик фаолиятининг асосий касбий йўналишлари бўйича билим ва кўникмаларга эга бўлишига замин яратади.

Тингловчилар контингенти – ўқув дастури адвокатларнинг малакасини оширишга мўлжалланган.

Дастлабки талаблар: тингловчилар олий юридик маълумотга эга бўлиши зарур.

Ўқув курсининг ҳажми: ишдан ажралган ҳолда малака оширишнинг муддати камида 2 икки ҳафта (72 соат) этиб белгиланади.

Ўқитиш шакли: тўғридан-тўғри малака ошириш ёки масофавий таълим.

ЎҚУВ ДАСТУРИНИ ЎЗЛАШТИРГАН ТИНГЛОВЧИГА БЕЛГИЛАНДИГАН МАЛАКА ТАЛАБЛАРИ:

Умумий малака талаблари

Конституция ва қонунларимизда белгиланган инсон ҳамда фуқароларнинг ҳуқуқ ва эркинликлари устуворлигига риоя қилиш маҳорати;

ҳуқуқ нормаларини тўғри тушуниш, уни адолат принциплари асосида қўллай билиш маҳорати;

ҳуқуқий маданият савияси ва ҳуқуқий тарбия маҳорати кўникмаси;

юридик фаолият жараёнида ишни адолатли ҳал қилиш, инсонийлик ва қонунийлик омилларини таъминлайдиган бошқа фазилат ҳамда шахсий сифатлар;

юридик муаммоларни холислик билан ҳал қилиш ва баҳолаш маҳорати.

Касбий малака талаблари

Қабул қилинаётган соҳавий янги қонунлар ва амалдаги қонун ҳужжатларига киритилган охириги ўзгартириш ва қўшимчаларнинг мазмун-моҳияти, давлат ва жамият қурилиши соҳасини янада демократлаштириш жараёнлари тўғрисида яхлит тасаввурга эга бўлиши;

ҳуқуқий масалалар бўйича маслаҳатлар ва тушунтиришлар, қонун ҳужжатлари юзасидан оғзаки ва ёзма маълумотномалар бера олиш;

ҳуқуқий хусусиятдаги аризалар, шикоятлар ва бошқа ҳужжатларни туза билиш;

фуқаролик, иқтисодий ва маъмурий ишлари ҳамда маъмурий ҳуқуқбузарлик тўғрисидаги ишлар бўйича судда, бошқа давлат органларида, жисмоний ва юридик шахслар олдида вакилликни амалга ошира олиш;

жиноят ишлари бўйича терговга қадар текширув, суриштирув, дастлабки тергов босқичида ва судда ҳимоячи, жабрланувчининг вакили, фуқаровий даъвогар, фуқаровий жавобгар сифатида иштирок эта олиш;

тадбиркорлик фаолиятига юридик хизмат кўрсата олиш, ҳакамлик судида ва халқаро тижорат арбитражида (судида) вакилликни амалга ошира олиш билан боғлиқ билим ва кўникмаларга эга бўлиши лозим.

ИЗОҲ ХАТИ

Дастур мазмунининг янгилigi: Ўқув дастури Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг “Юридик соҳага оид билим талаб этиладиган мутахассисларни қайта тайёрлаш ва малакасини оширишнинг замонавий тизимини жорий этиш чора-тадбирлари тўғриси”ги 544-сон қарори билан тасдиқланган “Юридик соҳага оид билим талаб этиладиган мутахассисларни қайта тайёрлаш ва уларнинг малакасини оширишга қўйиладиган давлат таълим талаблари”га асосланиб тайёрланган.

Ўқув дастури Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2021 йил 10 февралдаги ПФ–6166-сон “Қонун ҳужжатларни ижросини самарали ташкил этишда давлат бошқаруви органлари ва маҳаллий ижро этувчи ҳокимият органлари раҳбарларининг шахсий жавобгарлигини кучайтиришга доир қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида”ги Фармонида асосан ўзгартирилган.

Ўқув дастури ҳуқуқни қўллаш соҳаси бўйича билимлар, касбий маҳорат ва кўникмаларни янгилаш бўйича малака оширишга аниқ йўналтирилган ҳамда жамиятда ҳуқуқий билим, маданият ва онг бўйича миллий дастурида замонавий юридик фаолият билан шуғулланувчи шахс учун белгиланган талаблар мажмуига мос келади.

Қонунчиликдаги янгилликлар ва суд-ҳуқуқ соҳасидаги ислохотларнинг долзарб масалалари Буюртмачи ташкилот билан келишилган ҳолда ишлаб чиқилган Ишчи ўқув дастури орқали ўқув жараёнига татбиқ қилинади.

Дастурнинг концептуал ғояси: тингловчи адвокатлик фаолиятининг асосий касбий йўналишлари бўйича янги маълумотларга эга бўлиши лозим.

Ўқув дастури мазмунини белгилаш тамойиллари: Адвокатлик фаолиятинининг қонун устуворлиги, мустақиллиги ва бошқа демократик тамойиллари асосида амалга оширилиши.

Ўқув курсининг умумий ва ўқув ишлари тури бўйича ҳажми: ўқув курсини ўрганиш учун 72 соат ажратилган. Аудитория машғулоти: маъруза – 24 соат, семинар – 24 соат, амалий машғулотларга – 24 соат (6 соатлик якуний синовлар билан бирга) ажратилган.

**“Адвокатларнинг малакасини ошириш” ўқув курсидан
МАВЗУЛАР РЕЖАСИ**

№	Модуль ва мавзулар номи	Машғулотларга ажратилган соатлар			
		Маъруза	Семинар-тренинг	Амалий машғулот	Жами
<i>1-модуль. Ўзбекистонда давлат ва жамият қурилиш соҳасини янада демократлаштириш жараёнлари</i>					
1.	Ўзбекистонда фуқаролик жамиятини шакллантириш шароитида Конституция ва қонунлар ижросини таъминлаш механизмлари	2	-	-	2
2.	Норма ижодкорлиги фаолиятини такомиллаштириш концепциясининг адвокатлар фаолиятидаги аҳамияти	-	2	-	2
3.	Ўзбекистон Республикасининг 2018 йил 8 январь “Маъмурий тартиб-таомиллар тўғрисида”ги қонуннинг мазмун-моҳияти	2	-	-	2
4.	Ўзбекистонда коррупцияга қарши курашишнинг ҳуқуқий асослари	-	2	-	2
5.	Норматив ҳуқуқий ҳужжатларнинг антикоррупцион экспертизаси	-	2	-	2
<i>2-модуль. Янги қонунлар ва амалдаги қонун ҳужжатларига киритилган ўзгартириш ва қўшимчаларнинг мазмун-моҳияти</i>					
6.	Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2021 йил 10 февралдаги “Қонун ҳужжатларни ижросини самарали ташкил этишда давлат бошқаруви органлари ва маҳаллий ижро этувчи ҳокимият органлари раҳбарларининг шахсий жавобгарлигини кучайтиришга доир қўшимча чоратadbирлар тўғрисида”ги ПФ-6166-сон Фармонида кўзда тутилган мақсад ва вазифалар	2	-	-	2
7.	Ўзбекистон Республикасининг фуқаролик процессуал қонунчилигига киритилган охириги ўзгартириш ва қўшимчалар ҳамда ундаги асосий янгиликларнинг мазмун-моҳияти	-	2	-	2
8.	Ўзбекистон Республикасининг меҳнат қонунчилигига киритилган охириги ўзгартириш ва қўшимчалар ҳамда ундаги асосий янгиликларнинг мазмун-моҳияти	2	-	-	2
9.	Ўзбекистон Республикасининг “Хотин-қизларни тазйик ва зўравонликдан ҳимоя қилиш тўғрисида” 2019 йил 2 сентябрдаги қонуннинг мазмун-моҳияти	2	-	-	2
10.	Адвокатлик фаолиятида медиация	-	-	2	2
11.	Ўзбекистон Республикаси маъмурий жавобгарлик тўғрисидаги қонунчилигига киритилган охириги ўзгартириш ва қўшимчалар ҳамда ундаги асосий янгиликларнинг мазмун-моҳияти	2	-	-	2

12.	Ўзбекистон Республикаси жиноят ва жиноят-ижроия қонунчилигига киритилган охириги ўзгартириш ва қўшимчалар ҳамда ундаги асосий янгиликларнинг мазмун-моҳияти	2	-	-	2
13.	Ўзбекистон Республикаси жиноят-процессуал қонунчилигига киритилган охириги ўзгартириш ва қўшимчалар ҳамда ундаги асосий янгиликларнинг мазмун-моҳияти	2	-	-	2
14.	Ўзбекистон Республикасининг янги таҳрирдаги солиқ қонунчилиги ва ундаги асосий янгиликларнинг мазмун-моҳияти	-	2	-	2
3-модуль. Инсон ҳуқуқларини таъминлашда адвокатуранинг роли ва бу соҳасидаги хорижий тажриба					
15.	Инсон ҳуқуқларини ҳимоя қилиш бўйича халқаро ва миллий механизмлар	2	-	-	2
16.	Адвокатура ва адвокатлик фаолиятининг халқаро-ҳуқуқий жиҳатлари	2	-	-	2
17.	Инсон ҳуқуқлари бўйича Ўзбекистон Республикасининг миллий стратегиясининг асосий йўналишлари ва вазифалари	-	2	-	2
18.	Ўзбекистонда гендер тенглиги ва аёлларнинг ҳуқуқ ва имкониятларини кенгайтириш масалалари	-	2	-	2
19.	Қийноқ ҳамда муомала ва жазолашнинг қаттиқ шафқатсиз, инсонийликка зид ёки кадр-қимматни камситувчи турларига қарши конвенциянинг моҳияти (<i>БМТ Қийноқларга қарши кураш қўмитаси тавсиялари асосида</i>)	2	-	-	2
20.	Халқаро ҳуқуқий ёрдам масалаларини норматив-ҳуқуқий тартибга солиш	-	-	2	2
21.	Ювенал юстиция: Халқаро стандартлар ва Ўзбекистонда қўллаш масалалари	-	-	2	2
22.	Вояга етмаган шахсларнинг (гумонланувчи, айбланувчи, судланувчи, жабрланувчи ва гувоҳ) ҳуқуқлари, эркинликлари ҳамда қонуний манфаатларини ҳимоя қилиш	-	-	2	2
23.	Одам савдоси ва мажбурий меҳнат бўйича қонунчилик ва суд амалиёти	-	2	-	2
4-модул. Адвокатлик фаолиятининг ҳуқуқий ва психологик асослари, бу фаолиятда махсус билимлар					
24.	Тайм-менежмент: вақтдан унумли фойдаланиш. Селф-менежмент: ўзини ўзи бошқариш	-	2	-	2
25.	Адвокатлар фаолиятида суд-экспертизаларининг ўрни	-	2	-	2
5-модуль. Фуқаролик, иқтисодий ва маъмурий ҳуқуқбузарлик тўғрисидаги ишлар бўйича адвокат фаолиятининг ўзига хос хусусиятлари					
26.	Фуқаролик ва иқтисодий ишлар бўйича адвокатнинг суд музокараларида иштироки	-	-	2	2
27.	Маъмурий ҳуқуқбузарлик тўғрисидаги ишларни юритишнинг ҳуқуқий асослари ва тартиби	-	-	2	2
28.	Соддалаштирилган тартибда иш юритиш муаммолари	-	-	2	2
29.	Ишга тиклаш тўғрисидаги ишларни судда кўришнинг алоҳида хусусиятлари	-	2	-	2
30.	Виндикацион ва негатор даъволар	2	-	-	2
31.	Ер муносабатларига оид низоларни судда кўриш амалиёти	-	-	2	2

6-модуль. Жиноят ишлари бўйича адвокат фаолиятининг долзарб масалалари					
32.	Жиноят ишлари бўйича суриштирув, дастлабки тергов ва судда адвокатнинг иштироки	-	-	2	2
33.	Жиноятларни квалификация қилиш қоидалари ва уларнинг адвокатлик фаолиятидаги ўрни	-	2	-	2
	Яқуний синовлар			6	6
	Ж А М И:	24	24	24	72

ЎҚУВ МАТЕРИАЛИНИНГ МАЗМУНИ

I-Модуль. Ўзбекистонда давлат ва жамият қурилиш соҳасини янада демократлаштириш жараёнлари

1-Мавзу. Ўзбекистонда фуқаролик жамиятини шакллантириш шароитида Конституция ва қонунлар ижросини таъминлаш механизмлари

Мамлакатимизда олиб борилаётган конституциявий ислохотлар, давлатни модернизация қилиш. Маъмурий ислохотлар. Давлат ҳокимияти ва бошқаруви органларини ислоҳ қилиш ва уларнинг очиқлигини таъминлаш. 2017–2021 йилларда Ўзбекистон Республикасини ривожлантиришнинг бешта устувор йўналиши бўйича Ҳаракатлар стратегиясининг мазмун-моҳияти. 2020 йил “Илм, маърифат ва рақамли иқтисодий ривожлантириш йили”да амалга оширилаётган ислохотларнинг мазмун-моҳияти. Ўзбекистон Республикасида адолатни қарор топтириш, қонун устуворлигини таъминлаш ва инсон манфаатларини рўёбга чиқаришга оид қарашлари ва ташаббусларининг ҳуқуқий асослари.

2-Мавзу. Норма ижодкорлиги фаолиятини такомиллаштириш концепциясининг адвокатлар фаолиятидаги аҳамияти

Норма ижодкорлиги фаолиятини такомиллаштириш концепциясининг мазмуни, моҳияти, тизими ва устувор йўналишлари. Адвокатура институтининг ривожлантиришда норма ижодкорлиги фаолиятини такомиллаштириш концепциясининг ўрни ва уни амалга ошириш йўллари ва чора-тадбирлари. Норма ижодкорлиги фаолиятининг институционал асосларини такомиллаштириш. Тизимлаштирилган қонунчилик базасини шакллантириш. Норматив-ҳуқуқий ҳужжатлар лойиҳаларини, уларга илова қилинаётган ахборот-таҳлилий материалларни юридик-техник жиҳатдан расмийлаштиришнинг ягона услубиёти. Суд-ҳуқуқ соҳасидаги фаолиятни ҳуқуқий тартибга солишга қаратилган норматив ҳуқуқий ҳужжатлар ва бошқа ҳужжатларни амалиётда қўллаш масалалари.

3-Мавзу. Ўзбекистон Республикасининг 2018 йил 8 январь “Маъмурий тартиб-таомиллар тўғрисида”ги қонуннинг мазмун-моҳияти

Ўзбекистон Республикаси Президентининг “Аҳолига давлат хизматлари кўрсатишнинг миллий тизимини тубдан ислоҳ қилиш чора-тадбирлари тўғрисида”ги Фармони ҳақида. Давлат хизматлари кўрсатиш тизимини такомиллаштириш масалалари. Давлат хизматлари кўрсатишнинг айрим турлари юзасидан маъмурий регламент ҳақида. Маъмурий регламент ҳақидаги Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг қарори қабул қилинганлиги. Давлат хизматлари кўрсатишнинг айрим турлари юзасидан ўрнатилган маъмурий регламентнинг мазмун-моҳиятининг

ўрганилиши. Маъмурий регламент давлат хизматларидан фойдаланилаётган шахснинг ҳуқуқ-манфаатларининг бузилишининг олдини олиши.

4-Мавзу. Ўзбекистонда коррупцияга қарши курашишнинг ҳуқуқий асослари

Ўзбекистон Республикасининг “Коррупцияга қарши курашиш тўғрисида”ги қонуни, Ўзбекистон Республикаси Президентининг коррупцияга қарши курашиш бўйича фармонлари ва қарорлари ва уларнинг мазмун моҳияти. Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Қонунчилик палатаси ва Сенатининг Коррупцияга қарши курашиш ва суд-ҳуқуқ масалалари бўйича кўмиталарининг ваколатлари. Ўзбекистон Республикаси Жиноят кодексидаги коррупцияга қарши курашишга оид жиноятлар турлари, уларнинг таърифи ва судда кўриш амалиётининг долзарб масалалари.

5-Мавзу. Норматив ҳуқуқий ҳужжатларнинг антикоррупцион экспертизаси

Норматив-ҳуқуқий ҳужжатлар лойиҳаларини коррупцияга қарши ҳуқуқий экспертизадан ўтказишнинг тушунчаси, вазифалари ва тамойиллари. Норматив-ҳуқуқий ҳужжатлар лойиҳалари ва коррупцияга қарши курашга оид халқаро ҳужжатларда коррупциявий омиллар. Коррупцияга қарши экспертиза ўтказишнинг ўзига хос хусусиятлари. Коррупцияга қарши экспертизани ўтказувчи адлия органи ходимининг ҳуқуқ ва мажбуриятлари. Норматив-ҳуқуқий ҳужжатлар лойиҳаларини коррупцияга қарши экспертизадан ўтказиш ҳулосаси.

6-Мавзу. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2021 йил 10 февралдаги “Қонун ҳужжатларни ижросини самарали ташкил этишда давлат бошқаруви органлари ва маҳаллий ижро этувчи ҳокимият органлари раҳбарларининг шахсий жавобгарлигини кучайтиришга доир қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида”ги ПФ-6166-сон Фармонида кўзда тутилган мақсад ва вазифалар

Замонавий бошқарув услубларини амалиётга жорий этишдаги ижро интизомидаги салбий ҳолатлар. Ташкилий, ижро ва назорат фаолиятининг ягона тизими. Қонунлар, Ўзбекистон Республикаси Президентининг фармон, қарор, фармойиш ва топшириқларининг амалга оширилиши бўйича назорат ва ҳисобдорликни ташкил этиш тартиби. Ўзбекистон Республикаси Президенти Администрацияси ва Вазирлар Маҳкамаси аппарати, давлат бошқаруви органлари, Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар Кенгаши, вилоятлар, туман ва шаҳарлар ҳокимликларида ишларни ташкил қилиш ва ижро интизомини мустаҳкамлашнинг асосий йўналишлари. “Ijro.gov.uz” ижро интизоми идоралараро ягона электрон тизимига қонунлар, Ўзбекистон Республикаси Президентининг фармон, қарор, фармойиш ва топшириқларининг ижроси бўйича назорат ва ҳисобдорликни ташкил этиш схемаси. Ижро интизомини мустаҳкамлаш бўйича устувор вазифалар. Адлия вазирлигига юклатилган қўшимча вазифалар.

2-Модуль. Янги қонунлар ва амалдаги қонун ҳужжатларига киритилган ўзгартириш ва қўшимчаларнинг мазмун-моҳияти

7-Мавзу. Ўзбекистон Республикасининг фуқаролик процессуал қонунчилигига киритилган охириги ўзгартириш ва қўшимчалар ҳамда ундаги асосий янгиликларнинг мазмун-моҳияти

Ишларнинг судга тааллуқлилиги. Тарафларнинг процессуал ҳуқуқ ва мажбуриятлари. Фуқаролик процессининг тарафлари ҳамда уларнинг ҳуқуқ ва мажбуриятлари. Далилларни таъминлаш. Суд ишларини тўхтатиб туриш. Давлат божи ва ишни кўриш билан боғлиқ чикимлар юзасидан киритилган ўзгартиш ва қўшимчаларнинг мазмун-моҳияти.

8-Мавзу. Ўзбекистон Республикасининг меҳнат қонунчилигига киритилган охириги ўзгартириш ва қўшимчалар ҳамда ундаги асосий янгиликларнинг мазмун-моҳияти

Ўзбекистон Республикасининг меҳнатга оид қонунчиликни такомиллаштиришга оид ислохотларининг мазмун-моҳияти. Меҳнат ҳуқуқий муносабатларининг субъектлари доирасини кенгайтириш. Меҳнат қонунчилигини амал қилиш доираси. Ходимларга бериладиган қўшимча кафолат ва имтиёзлар доирасини кенгайтириш. Меҳнат таътиллари. Меҳнат низолари юзасидан судга мурожаат қилиш муддатларига доир ўзгартиришлар. Ходимлар вакиллик органлари ваколатларини кенгайтириш. Меҳнат муносабатларини ташкил қилишга доир ўзгартиш ва қўшимчалар.

9-Мавзу. Ўзбекистон Республикасининг “Хотин-қизларни тазйиқ ва зўравонликдан ҳимоя қилиш тўғрисида” 2019 йил 2 сентябрдаги қонуннинг мазмун-моҳияти

Ўзбекистон Республикасининг 2019 йил 2 сентябрдаги ЎРҚ-561-сонли “Хотин-қизларни тазйиқ ва зўравонликдан ҳимоя қилиш тўғрисида”ги қонуннинг аҳамияти ва мақсади. Хотин-қизларни тазйиқ ва зўравонликдан ҳимоя қилиш соҳасидаги давлат сиёсатининг асосий йўналишлари. Хотин-қизларга нисбатан тазйиқ ва зўравонлик ҳолатларининг олдини олиш, уларни аниқлаш ҳамда уларга чек қўйишнинг умумий ва яқка тартибдаги чора-тадбирлари ва уларни қўллаш асослари. Хотин-қизларни тазйиқ ва зўравонликдан ҳимоя қилишни амалга оширувчи ваколатли орган ва ташкилотлар билан фуқаролик ҳолати далолатномасини ёзиш органларининг ҳамкорлиги. Ҳимоя ордери мазмуни, уни бериш ва унинг муддатини узайтириш тартиби. Тазйиқ ва зўравонликдан жабрланувчиларга ёрдам кўрсатиш бўйича махсус марказлар.

10-Мавзу. Адвокатлик фаолиятида медиация

Ўзбекистон Республикасининг 2018 йил 3 июлдаги ЎРҚ-482-сон “Медиация тўғрисида”ги Қонунининг мазмун ва моҳияти. Ўзбекистон Республикаси Адлия вазинининг 2019 йил 31 январдаги №54-мх-сон буйруғи. Медиаторлар фаолиятининг асосий йўналишлари. Медиация иштирокчилари ҳамда уларнинг ҳуқуқ ва мажбуриятлари. Медиацияни қўллаш. Медиациянинг тартиб-таомиллари.

11-Мавзу. Ўзбекистон Республикаси маъмурий жавобгарлик тўғрисидаги қонунчилигига киритилган охириги ўзгартириш ва қўшимчалар ҳамда ундаги асосий янгиликларнинг мазмун-моҳияти

Давлатнинг маъмурий ҳуқуқбузарликларга қарши курашиш сиёсати. Маъмурий жавобгарлик тўғрисидаги кодексига киритилган ўзгартиш ва қўшимчалар мазмуни ва моҳияти. Маъмурий жавобгарлик тўғрисидаги кодексига киритилган янги моддаларнинг юридик тавсифи ва уларнинг адвокат фаолиятидаги аҳамияти. Маъмурий ҳуқуқбузарлик ва маъмурий жавобгарлик. Маъмурий жазо. Маъмурий жавобгарлик тўғрисидаги қонунчилигини такомиллаштиришнинг устувор йўналишлари.

12-Мавзу. Ўзбекистон Республикаси жиноят ва жиноят-ижроия қонунчилигига киритилган охириги ўзгартириш ва қўшимчалар ҳамда ундаги асосий янгиликларнинг мазмун-моҳияти

Давлатнинг жиноятчиликка қарши курашиш сиёсати. Жиноят ва жиноят-ижроия кодексларига киритилган ўзгартиш ва қўшимчалар мазмуни ва моҳияти. Жиноят ва Жиноят-ижроия кодексларига киритилган янги моддаларнинг юридик тавсифи ва уларнинг адвокат фаолиятидаги аҳамияти. Жиноят, жиноят учун жазо, жазо колониялари, маҳкумлар ҳуқуқ ва мажбуриятлари. Жиноят ва жиноят-ижроия қонунчиликларини такомиллаштиришнинг устувор йўналишлари.

13-Мавзу. Ўзбекистон Республикаси жиноят-процессуал қонунчилигига киритилган охириги ўзгартириш ва қўшимчалар ҳамда ундаги асосий янгиликларнинг мазмун-моҳияти

Жиноят-процессуал кодексига киритилган ўзгартиш ва қўшимчалар мазмуни ва моҳияти. Жиноят-процессуал кодексига киритилган янги моддаларнинг юридик тавсифи ва уларнинг адвокат фаолиятидаги аҳамияти. Жиноят процесси босқичлари. Жиноят процесси иштирокчилари. Ҳимоя, адвокат ва адвокат фаолияти. Ҳимояланувчи ҳуқуқлари. Жиноят-процессуал қонунчилигини такомиллаштиришнинг устувор йўналишлари.

14-Мавзу. Ўзбекистон Республикасининг янги таҳрирдаги солиқ қонунчилиги ва ундаги асосий янгиликларнинг мазмун-моҳияти

Ўзбекистон Республикасининг янги таҳрирдаги Солиқ кодекси мазмун-моҳияти. “Ўзбекистон Республикаси Президентининг “2020 йил учун Ўзбекистон Республикасининг Давлат бюджети тўғрисидаги қонуни ижросини таъминлаш чоратадбирлари тўғрисида”ги ПҚ-4555-сон қарорининг моҳияти. Солиқ қонунчилигига киритилган ўзгартириш ва қўшимчаларнинг аҳамияти. Солиқ маъмуриятчилиги масалалари. Солиқларни ҳисоблаб чиқиш ва тўлаш тартиби.

3-модуль. Инсон ҳуқуқларини таъминлашда адвокатуранинг роли ва бу соҳасидаги хорижий тажриба

15-Мавзу. Инсон ҳуқуқларини ҳимоя қилиш бўйича халқаро ва миллий механизмлар

Инсон ҳуқуқларига оид халқаро-ҳуқуқий ҳужжатлар мазмун моҳияти. Инсон ҳуқуқларини ҳимоя қилиш бўйича халқаро механизмлар: БМТ, ЕҲҲТ, Европа Кенгаши. Инсон ҳуқуқларини ҳимоя қилиш бўйича миллий механизмлар. БМТнинг шартномавий органлари фаолияти. Инсон ҳуқуқларини ҳимоя қилишда минтақавий ҳамкорлик: шартномалар, институтлар, тартиб-таомиллар. Инсон ҳуқуқларини таъминлашда миллий институтларнинг роли ва аҳамияти. Инсон ҳуқуқларини ҳимоя қилишда халқаро ва миллий фуқаролик жамияти институтларининг ўрни ва ролининг аҳамияти.

16-Мавзу. Адвокатура ва адвокатлик фаолиятининг халқаро-ҳуқуқий жиҳатлари

Адвокатура фаолиятида халқаро ҳуқуқ нормаларини қўллашнинг Ўзбекистон амалиётида ўзига ҳослиги. Адвокатура ходимларини касбий фаолиятида халқаро ҳуқуқ нормаларидан фойдаланиш масалалари. Инсоннинг ҳимояланишга бўлган ҳуқуқига оид халқаро ҳужжатларнинг мазмун моҳияти. Адвокатлар томонидан халқаро ҳужжатларни

амалиётда қўллаш масалалари. Адвокатура фаолиятига оид халқаро универсал ва минтақавий ҳужжатлар. БМТнинг “Юристарнинг ролига таалукли принциплар”нинг мазмун моҳияти. Халқаро адвокатлик уюшмалари, уларнинг турлари, адвокатлик фаолиятида халқаро ҳамкорлик.

17-Мавзу. Инсон ҳуқуқлари бўйича Ўзбекистон Республикасининг миллий стратегиясининг асосий йўналишлари ва вазифалари

Инсон ҳуқуқлари ва эркинликларини ҳимоя қилиш механизмини янада такомиллаштириш. Инсон ҳуқуқлари бўйича халқаро шартномалари нормаларини бажариш юзасидан масъул давлат органлари. Суд-ҳуқуқ соҳасини янада демократлаштириш ва “Хабеас корпус” институтини кенгайтириш. Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисининг инсон ҳуқуқлари бўйича вакили (омбудсман), Ўзбекистонда виждон эркинлиги ҳуқуқини таъминлаш. Бола ҳуқуқлари бўйича вакилнинг ҳуқуқий мақоми ва фаолиятини такомиллаштириш. Иқтисодий, ижтимоий ва маданий ҳуқуқларни ҳимоя қилиш ҳамда барқарор ривожланиш соҳасидаги устувор йўналишлар.

18-Мавзу. Ўзбекистонда гендер тенглиги ва аёлларнинг ҳуқуқ ва имкониятларини кенгайтириш масалалари

Гендер ижтимоий жинс. Тенгликни таъминлашда гендер статистикаси. Хотин қизларни камситишнинг турлари. Гендер экспертизасига қўйиладиган талаблар. Гендер стратегиясини ишлаб чиқиш. Зўравонлик тушунчаси ва моҳияти, рухий зўравонлик, жисмоний зўравонлик. Хотин-қизлар камситилишига барҳам бериш. Гендер стеротиплари гендер сиёсати амалга оширилишини таъминлашга доир вақтинчалик махсус чоралар. Жинс бўйича билвосита камситиш, хотин-қизлар ва эркаларнинг тенг ҳуқуқлилиги. Ваколатли шахснинг қонун бўйича мажбуриятлари ва ҳимоя ордери.

19-Мавзу. Қийноқ ҳамда муомала ва жазолашнинг қаттиқ шафқатсиз, инсонийликка зид ёки қадр-қимматни камситувчи турларига қарши конвенциянинг моҳияти (БМТ Қийноқларга қарши кураш қўмитаси тавсиялари асосида)

Қийноқ ҳамда муомала ва жазолашнинг қаттиқ шафқатсиз, инсонийликка зид ёки қадр-қимматни камситувчи турларига қарши конвенциянинг мазмун моҳияти. Конвенциядаги “қийноқ”, “муомала” ва жазолашнинг: 1) қаттиқ, шафқатсиз турлари; 2) инсонийликка зид ёки қадр қимматни камситувчи турлари” тушунчаларига берилган таъриф. Қийноққа дучор этилган шахсларга етказилган зарарнинг ўрнини қоплаш. Ўзбекистон Республикаси қонунчилигида қийноқларни қўллаганлик учун жиноий жавобгарлик. Давлатларнинг олган мажбуриятларини бажарилиши бўйича чора тадбирлари. Конвенция нормаларининг миллий қонунчилик нормаларида акс этиши. Конвенцияни бажариш бўйича Ўзбекистон Республикасининг маърузалари. БМТ Қийноқларга қарши қўмитанинг тавсиялари.

20-Мавзу. Халқаро ҳуқуқий ёрдам масалаларини норматив-ҳуқуқий тартибга солиш

Халқаро ҳуқуқий ёрдам тушунчаси, турлари ва халқаро ҳуқуқий ёрдам кўрсатиш механизмлари. Фуқаролик ва оилавий ишлар бўйича ҳуқуқий муносабатлар. Ҳал қилув қарорларни тан олиш ва ижро қилиш. Халқаро ҳуқуқий ёрдам тушунчаси, турлари ва халқаро ҳуқуқий ёрдам кўрсатиш механизмлари. Ўзбекистон Республикасининг ҳуқуқий

ёрдам ва ҳуқуқий муносабатлар бўйича халқаро шартномалар. Хорижий расмий ҳужжатларни легаллаштириш талабини бекор қилувчи Конвенция “Апостиль” (Гаага, 1961 йил 5 октябрь) мазмун-моҳияти. Фуқаролик, оилавий ва жинсий ишлар бўйича халқаро ёрдам ва ҳуқуқий муносабатлар тўғрисидаги 1993 йилги Минск Конвенцияси моҳияти ва мазмуни, Фуқаролик, оилавий ва жинсий ишлар бўйича халқаро ёрдам ва ҳуқуқий муносабатлар тўғрисидаги 2002 йилги Кишинев Конвенцияси моҳияти мазмуни, Фуқаролик, оилавий ва жинсий ишлар бўйича халқаро ёрдам ва ҳуқуқий муносабатлар тўғрисидаги Минск Конвенциясининг Протоколи аҳамияти.

21-Мавзу. Ювенал юстиция: Халқаро стандартлар ва Ўзбекистонда қўллаш масалалари

Бола тушунчаси. Бола ҳуқуқларини таъминлашга оид халқаро-ҳуқуқий ҳужжатларнинг пайдо бўлишининг эволюцияси. Бола ҳуқуқларига оид халқаро-ҳуқуқий ҳужжатларнинг мазмун моҳияти. Бола ҳуқуқлари тўғрисидаги конвенциянинг мазмун моҳияти. Бола ҳуқуқларини таъминлашнинг асосий принциплари. Ювенал юстиция тушунчаси ва пайдо бўлиш тарихи. Ювенал адлия тизимига оид халқаро-ҳуқуқий ҳужжатлар ва миллий стандартлар. Бола ҳуқуқлари бўйича миллий қонунчилик тизими, бола ҳуқуқларини таъминлашнинг миллий институтлари. Адвокатлар фаолиятида бола ҳуқуқларига риоя қилиш масалалари.

22-Мавзу. Вояга етмаган шахсларнинг (гумонланувчи, айбланувчи, судланувчи, жабрланувчи ва гувоҳ) ҳуқуқлари, эркинликлари ҳамда қонуний манфаатларини ҳимоя қилиш

Вояга етмаган шахсларнинг муҳофаза қилиш хавфсизлиги. Халқаро халқаро ҳуқуқий стандартлар. Миллий норматив-ҳуқуқий база ва суд амалиёти. Қонунга зид равишда бўлган вояга етмаган шахслар. Вояга етмаган жабланувчи ва гувоҳ иштирокидаги тезкор тергов ҳаракатларини олиб бориш. Вояга етмаган жабланувчи ва гувоҳларга нисбатан суд ҳаракатларини олиб бориш. Зарарни қоплаш. Вояга етмаган шахсларни реинтерграция ва тиклаш чоралари. Вояга етмаган шахслар ўртасида ҳуқуқбузарликларни олдини олиш ишлари. Еш ва жинсий жавобгарлик. Жинсий жавобгарлик ёшига етмаган вояга етмаган шахслар. Ушлаш ва тергов ҳаракатларини олиб бориш. қонуний вакил ва адвокатга эга бўлиб ҳуқуқи. Профилактик чоралар қўллаш. Суд жараёнида вояга етмаган шахсларни ишларини кўриб чиқиш. Вояга етмаган шахсларга қўлланиладиган жазо чораларини қўллаш. Жазони ўташ шароитлари.

23-Мавзу. Одам савдоси ва мажбурий меҳнат бўйича қонунчилик ва суд амалиёти

БМТнинг “Одам савдоси ва фоҳишабозликни учинчи шахслар томонидан ишлатилишига қарши” конвенцияси ва унга Ўзбекистон Республикасининг қўшилиши, Ўзбекистон Республикасининг “Одам савдосига қарши курашиш тўғрисида”ги қонуни, Ўзбекистон Республикаси Президентининг ва Вазирлар Маҳкамасининг ушбу масаладаги қарорларини ва мазмун моҳияти. Одам савдосига қарши курашишга оид Ўзбекистон Республикаси Олий судининг 2009 йилдаги Пленуми қарорининг қўллаш аҳамияти.

4-Модуль. Адвокатлик фаолиятининг ҳуқуқий ва психологик асослари, бу фаолиятда махсус билимлар

24-Мавзу. Тайм-менежмент: вақтдан унумли фойдаланиш. Селф-менежмент: ўзини ўзи бошқариш

“TIME-менежмент” тушунчаси. Тайм-менежментнинг аҳамияти. Тайм-менежмент тамойиллари. Мотивация. Режалаштириш тамойили. Тизимлаштириш тамойили. Устувор йўналишлар (приоритет) тамойили. SMART-лойиҳалаш. Одатларга нисбатан оқилона ёндашув. Вақтни бошқариш матрицаси.

“SELF-Менежмент” тушунчаси. Оқилона режалаштириш кўникмаси. Ишга оид музокаралар кўникмаси. Вақтн бошқариш кўникмаси. Етакчилик кўникмаси. Ўзини-ўзи рағбатлантириш.

25-Мавзу. Адвокатлар фаолиятида суд-экспертизаларининг ўрни

Ўзбекистон Республикасининг “Суд экспертизаси тўғрисида”ги қонуни ва унинг аҳамияти. Ўзбекистон Республикаси суд-экспертлик фаолияти тушунчаси ва турлари. Суд экспертизалар тайинлаш тартиби. Суд экспертиза турлари ва ўтказиш асослари. Экспертиза ўтказиш шартлари. Суд-экспертиза тизимидаги ислохотлар, экспертиза фаолиятига оид Ўзбекистон Республикаси Президентининг ва Вазирлар Маҳкамасининг қарорлари ҳамда уларда экспертиза олдига қўйилган вазифалар.

5-Модуль. Фуқаролик, иқтисодий ва маъмурий ҳуқуқбузарлик тўғрисидаги ишлар бўйича адвокат фаолиятининг ўзига хос хусусиятлари

26-Мавзу. Фуқаролик ва иқтисодий ишлар бўйича адвокатнинг суд музокараларида иштироки

Судда ишни кўришнинг аҳамияти ва моҳияти. Суд мажлисининг қисмлари ва суд мажлиси залидаги тартиб. Суд мажлисида тартибни бузувчиларга нисбатан кўриладиган чоралар. Гувоҳларни сўроқ қилиш тартиби ва ушбу жараёнда юзага келадиган айрим масалалар. Судда ишни мазмунан кўриш. Фуқаролик ва иқтисодий ишларни кўришда адвокат иштирокига оид Ўзбекистон Республикасининг тегишли қонунчилигидаги янгиликлар. Фуқаролик ва иқтисодий ишларни судда кўриш жараёнида адвокат иштирокининг ўзига хос жиҳатлари.

27-Мавзу. Маъмурий ҳуқуқбузарлик тўғрисидаги ишларни юритишнинг ҳуқуқий асослари ва тартиби

Маъмурий ҳуқуқбузарлик ҳолатини расмийлаштирилиши. Маъмурий ҳуқуқбузарлик тўғрисидаги иш юритишни таъминлаш чоралари. Маъмурий ҳуқуқбузарлик тўғрисидаги ишни кўриб чиқиш. Адвокат томонидан маъмурий ҳуқуқбузарлик тўғрисидаги иш юзасидан чиқарилган қарор хусусида шикоят бериш ва протест билдириш тартиби. Маъмурий жазо қўллаш тўғрисидаги қарорларнинг мажбурий ижро этилиши. Маъмурий ишлар бўйича суд томонидан маъмурий ҳуқуқбузарлик тўғрисидаги ишларни кўриб чиқишда адвокатнинг ҳуқуқлари ва мажбуриятлари. Маъмурий ҳуқуқбузарлик тўғрисидаги иш юзасидан чиқарилган қарор хусусида кассация шикоятини ҳамда назорат шикояти бериш (протести келтириш) тартиби ва муддати.

28-Мавзу. Содалаштирилган тартибда иш юритиш муаммолари

Соддалаштирилган тартибда иш юритиш тушунчаси, шартлари ва ҳуқуқий асослари. Суд ишларини юритишнинг соддалаштирилган тартибига риоя этиш тартиб-таомиллари. Суд процессининг умумий ва махсус воситаларини соддалаштириш. Соддалаштирилган тартибда иш юритишга доир хорижий давлатлар тажрибаси.

29-Мавзу. Ишга тиклаш тўғрисидаги ишларни судда кўришнинг алоҳида хусусиятлари

Ишга тиклаш тўғрисидаги ишлар юзасидан даъво қўзғатишнинг ўзига хос хусусиятлари. Ишга тиклаш тўғрисидаги ишлар бўйича ходимлар вакиллик органлари ва учинчи шахсларни жалб қилиш. Иш берувчининг ходимга меҳнат қилиш имкониятидан ғайриқонуний равишда маҳрум этилганлиги натижасида ва ходим соғлиғига етказилган зарарни тўлаш мажбурияти. Ишга тиклаш тўғрисидаги ишлар юзасидан суд қарорларининг ижроси.

30-Мавзу. Виндикацион ва негатор даъволар

Мол-мулкни бошқа шахснинг қонунсиз эгаллигидан талаб қилиб олиш. Мол-мулкни инсофли эгалловчидан талаб қилиб олиш. Мол-мулк бошқа шахснинг қонунсиз эгаллигидан талаб қилиб олинганда даромадлар ва харажатларни тўлаш. Мулкдорнинг ҳуқуқларини эгалик қилишдан маҳрум этиш билан боғлиқ бўлмаган ҳуқуқбузарликлардан ҳимоя қилиш (негатор даъво). Мулкдор бўлмаган эганинг ҳуқуқларини ҳимоя қилиш. Мулк ҳуқуқининг қонунга мувофиқ бекор бўлиш оқибатлари.

31-Мавзу. Ер муносабатларига оид низоларни судда кўриш амалиёти

Ўзбекистонда ер муносабатларига оид низолар тушунчаси ва моҳияти. Ер муносабатларига оид низоларнинг турлари. Ер муносабатларига оид низоларни судда кўриш амалиёти.

6-Модуль. Жиноят ишлари бўйича адвокат фаолиятининг долзарб масалалари

32-Мавзу. Жиноят ишлари бўйича суриштирув, дастлабки тергов ва судда адвокатнинг иштироки

Жиноят ишлари бўйича суриштирув, дастлабки терговда адвокатнинг ҳуқуқи ва мажбуриятлари. Адвокатнинг жиноят ишлари бўйича суриштирув, дастлабки тергов ва судда иштирокига оид Ўзбекистон Республикасининг “Адвокатура тўғрисида”ги қонуни ва Жиноят-процессуал қонунчилигидаги янгиликлар. Адвокатнинг биринчи инстанция жиноят ишлари бўйича суд муҳокамасида тараф сифатида иштирок этиши. Адвокат томонидан жиноят ишлари бўйича суриштирувчи, терговчи, прокурор ва суднинг ҳаракатлари ҳамда қарорлари устидан шикоятлар келтириш тартиби.

33-Мавзу. Жиноятларни квалификация қилиш қоидалари ва уларнинг адвокатлик фаолиятидаги ўрни

Жиноятларни квалификация қилишнинг умумий, хусусий (махсус) ва ягона қоидалари, жиноятларни квалификация қилишда Ўзбекистон Республикаси Олий суди Пленуми қарорларининг ўрни, жиноятларни квалификация қилишда жиноят қонунининг аҳамияти, жиноят таркибининг объектив ва субъектив белгилари бўйича квалификация қилиш, тамом бўлмаган ва иштирокчиликда содир этилган жиноятларни квалификация қилиш, бир қанча жиноятларни квалификация қилиш. Жиноят-ҳуқуқий нормалар

рақобати мавжудлигида жиноятларни квалификация қилиш, алоҳида турдаги жиноятларни квалификация қилиш хусусиятлари.

ЎҚУВ ДАСТУРИНИ ЎЗЛАШТИРИШ БЎЙИЧА МЕТОДИК ТАВСИЯЛАР

Ўқув дастури малака ошириш курси бўйича маъруза, семинар, амалий машгулотлар ва ҳ.к. ўтилишини назарда тутлади.

Маърузаларда кўриб чиқиладиган саволларнинг асосий илмий-назарий қоидалари ва уларнинг адвокатура фаолиятидаги амалий аҳамияти очиб берилди ва мазкур ўқув курси бўйича мавзуй режада назарда тутилган тегишли мавзуларни ўрганиш бўйича тавсиялар берилди.

Семинарлар давомида тингловчилар ўқув курсининг асосий қоидалари ҳақидаги назарий билимларга ва адвокатура фаолиятини амалга ошириш бўйича кўникмаларига эга бўлишлари керак. Барча семинар машгулотлари тренинг шаклида ташкил қилинади.

Амалий машгулотлар Ўзбекистон Республикаси Адвокатлар палатасида ташкил қилинади. Амалий машгулотлар давомида тингловчилар адвокатлар фаолиятининг асосий касбий йўналишларига оид тегишли ҳаракатларни бажариш кўникмаларига эга бўлишлари лозим ва улар бўйича фикр юритиш мақсадида амалий топшириқларни (тегишли процессуал ҳужжатлар тузиш, муаммоли масалаларни ечиш ва ҳ.к.) бажарадилар. Амалий топшириқларини бажаришда тингловчилар тегишли амалдаги қонун нормаларига, амалий тажрибаси ва ўқув курси давомида олган билимларга таяниб, уларни асослаб бажаришлари керак.

Ўқув курсини ўзлаштиришда тингловчилар Марказ Ахборот-ресурс маркази ва кафедраларда мавжуд материаллар: дарслик, монография, ўқув қўлланма, илмий мақолалар, фонд маърузалари ва бошқа материаллардан фойдаланишлари мумкин.

Тасдиқланган навбатчилик жадвалига мувофиқ кафедралар профессор-ўқитувчилари тингловчиларга маслаҳатлар бериб борадилар.

Ўқув дастурида тингловчиларнинг дастурни ўзлаштириш даражасини баҳолаш мақсадида якуний синов назарда тутилган.

Ўқув дастурини ўзлаштириш ва таълим жараёнларини таъминлашга мўлжалланган ўқув ва ўқув-методик материаллар.

Ўқув материаллари:

маъруза фондлари (шу жумладан, электрон шаклдаги) ва ўқув курси бўйича ўқув қўлланма, тарқатма материаллар;

мультимедиа материаллари (слайдлар, презентациялар ва ҳ.к.).

Ўқув-методик материаллар:

тест (ёки назорат саволлари) ёхуд масофавий топшириқлар;

амалий топшириқлар (масалалар ёки казус ва ҳ.к.).

Ўқув дастурини амалга ошириш учун зарур техник таъминои:

шахсий компьютер – ўқитувчининг автоматлаштирилган иш жойи;

“ppt (pptx)”, “doc (docx)”, “xlsx”, “mp3” ва бошқа ҳ.к. форматдаги файллар билан ишлаш учун дастурий таъминотлар;

мультимедиа қурилмаси, экран ёки смарт-телевизор.

АТТЕСТАЦИЯ ШАКЛИ

Сухбат шаклидаги якуний синов.

БАҲОЛАШ МАТЕРИАЛЛАРИ

“Адвокатларнинг малакасини ошириш” ўқув курсидан суҳбат шаклидаги яқуний синовларни (синов ва суҳбат қабул қилиш) ўтказиш методикаси ва уларни қабул қилиш учун топшириқ ва саволларни назарда тутувчи, тингловчиларда жавоб варақалари мавжуд бўлиши белгилаб қўйилган методик материаллар.

АХБОРОТ ВА МЕТОДИК ТАЪМИНОТ

Ўзбекистон Республикаси Президенти асарлари:

Шавкат Мирзиёев. Миллий тараққиёт йўлимизни қатъият билан давом эттириб, янги босқичга кўтарамиз. – Тошкент: “Ўзбекистон” НМИУ, 2017. – 692 б.

Шавкат Мирзиёев. Халқимизнинг розилиги бизнинг фаолиятимизга берилган энг олий баҳодир. – Тошкент: “Ўзбекистон” НМИУ, 2018. – 508 б.

Шавкат Мирзиёев. Нияти улуг халқнинг иши ҳам улуг, ҳаёти ёруғ ва келажаги фаровон бўлади. – Тошкент: “Ўзбекистон” НМИУ, 2019. – 400 б.

Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёевнинг Олий Мажлисга Мурожаатномаси // Халқ сўзи, 2020 йил 24 янв.

Норматив-ҳуқуқий ҳужжатлар:

Ўзбекистон Республикасининг Конституцияси. – Т.: Ўзбекистон, 2019.

Ўзбекистон Республикасининг 2010 йил 29 сентябрдаги “Вояга етмаганлар ўртасида назоратсизлик ва ҳуқуқбузарликларнинг профилактикаси тўғрисида”ги қонуни.

Ўзбекистон Республикасининг 2014 йил 5 майдаги “Давлат ҳокимияти ва бошқаруви органлари фаолиятининг очиклиги тўғрисида”ги қонуни.

Ўзбекистон Республикасининг 2016 йил 14 сентябрдаги “Ёшларга оид давлат сиёсати тўғрисида”ги қонуни.

Ўзбекистон Республикасининг 2014 йил 14 майдаги “Ҳуқуқбузарликлар профилактикаси тўғрисида”ги қонуни.

Ўзбекистон Республикасининг 2017 йил 11 сентябрдаги «Жисмоний ва юридик шахсларнинг мурожаатлари тўғрисида»ги қонуни (янги таҳрири).

Ўзбекистон Республикасининг 2012 йил 24 декабрдаги “Норматив-ҳуқуқий ҳужжатлар тўғрисида”ги (янги таҳрири) қонуни.

Ўзбекистон Республикасининг 2012 йил 25 декабрдаги “Тезкор-қидирув фаолияти тўғрисида”ги қонуни.

Ўзбекистон Республикасининг 2016 йил 11 апрелдаги “Парламент назорати тўғрисида”ги қонуни.

Ўзбекистон Республикасининг 2010 йил 1 июндаги “Суд экспертизаси тўғрисида”ги қонуни.

Ўзбекистон Республикасининг 2017 йил 6 апрелдаги “Судьялар Олий Кенгаши тўғрисида”ги қонуни.

Ўзбекистон Республикасининг 2017 йил 7 сентябрдаги “Ҳуқуқий ахборотни тарқатиш ва ундан фойдаланишни таъминлаш тўғрисида”ги Қонуни.

Ўзбекистон Республикасининг 2017 йил 3 январдаги “Коррупцияга қарши курашиш тўғрисида”ги қонуни.

Ўзбекистон Республикасининг 2017 йил 9 январдаги “Маъмурий қамоқни ўташ тартиби тўғрисида”ги қонуни.

Ўзбекистон Республикасининг Жиноят кодекси. – Т., 2019.

Ўзбекистон Республикасининг Жиноят-процессуал кодекси. – Т., 2019.

Ўзбекистон Республикасининг Жиноят-ижроия кодекси. – Т., 2019.

Ўзбекистон Республикасининг Маъмурий жавобгарлик тўғрисидаги кодекси. – Т., 2019.

Ўзбекистон Республикасининг Иқтисодий-процессуал кодекси. – Т., 2019.

Ўзбекистон Республикасининг Солиқ кодекси. – Т., 2019.

Ўзбекистон Республикасининг Бюджет Кодекси. – Т., 2013.

Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2017 йил 7 февралдаги ПФ-4947-сонли “Ўзбекистон Республикасини янада ривожлантириш бўйича Ҳаракатлар стратегияси тўғрисида”ги Фармони.

Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2019 йил 17 январдаги “Суд-экспертлик фаолиятини янада такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги ПҚ-4125-сон қарори.

Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2017 йил 2 февралдаги “Коррупцияга қарши курашиш тўғрисида”ги Ўзбекистон Республикаси Қонунининг қоидаларини амалга ошириш чора-тадбирлари тўғрисида»ги ПҚ-2752-сон қарори.

Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2017 йил 14 мартдаги “Ҳуқуқбузарликлар профилактикаси ва жиноятчиликка қарши курашиш тизимини янада такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги ПҚ-2833-сонли Қарори.

Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2017 йил 12 декабрдаги “Аҳолига давлат хизматлари кўрсатишнинг миллий тизимини тубдан ислоҳ қилиш чора-тадбирлари тўғрисида”ги Фармони.

Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2019 йил 9 январдаги “Жамиятда ҳуқуқий онг ва ҳуқуқий маданиятни юксалтириш тизимини тубдан такомиллаштириш тўғрисида”ги Фармони.

Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2018 йил 8 августдаги “Норма ижодкорлиги фаолиятини такомиллаштириш концепциясини тўғрисида”ги Фармони.

Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2018 йил 11 апрелдаги ПҚ-3662-сон “Давлат хизматлари кўрсатиш тизимини жадал ривожлантириш бўйича қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида”ги қарори.

Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2017 йил 8 февраль ПҚ-2761-сон «Қонун ҳужжатларини тарқатиш тизимини тубдан такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида»ги қарори.

Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2019 йил 9 январдаги “Жамиятда ҳуқуқий онг ва ҳуқуқий маданиятни юксалтириш тизимини тубдан такомиллаштириш тўғрисида”ги 5618-сонли Фармони.

Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2018 йил 4 майдаги “Мамлакатни демократик янгилаш жараёнида фуқаролик жамияти институтларининг ролини тубдан ошириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги Фармони.

Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2021 йил 10 февралдаги “Қонун ҳужжатларни ижросини самарали ташкил этишда давлат бошқаруви органлари ва маҳаллий ижро этувчи ҳокимият органлари раҳбарларининг шахсий жавобгарлигини кучайтиришга доир қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида”ги ПФ-6166-сон Фармони.

Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2017 йил 22 декабрдаги 1013-сон “Норматив-ҳуқуқий ҳужжатлар матнлари ҳамда зарур бўлган тақдирда уларга тегишли ахборот-таҳлилий материаллар электрон шаклда юбориладиган давлат органлари ва бошқа ташкилотларнинг Рўйхатини тасдиқлаш ҳақида”ги қарори;

Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2014 йил 2 декабрдаги 328-сон “Қонун ҳужжатларининг тадбиркорлик фаолиятига таъсирини баҳолаш тизимини жорий этиш чора-тадбирлари тўғрисида”ги қарори.

Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2016 йил 17 октябрдаги 345-сон “Ўзбекистон Республикаси Ҳукуматининг қонун лойиҳаларига доир фаолиятини янада такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги қарори.

Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2017 йил 22 декабрдаги 1013-сон “Ҳуқуқий ахборотни тарқатиш ва ундан фойдаланишни таъминлаш тўғрисида”ги Ўзбекистон Республикаси Қонунини амалга ошириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги Қарори.

Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2018 йил 16 июль 538-сон “Ўз кучини йўқотаётган умуммажбурий идоравий ҳужжатларнинг ўрнига янги норматив-ҳуқуқий ва бошқа ҳужжатларни тайёрлаш бўйича чора-тадбирлар режасини тасдиқлаш тўғрисида”ги қарори.

Норматив-ҳуқуқий ҳужжатлар лойиҳаларининг коррупцияга қарши экспертизасини ўтказиш услуги (рўйхат рақами 2745, 2015 йил 25 декабрь).

Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Қонунчилик палатаси Кенгаши ва Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Сенати Кенгашининг 2010 йил 30 декабрдаги 237-П/150-П-сонли Қўшма қарори билан тасдиқланган Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Қонунчилик палатасига киритиладиган қонун лойиҳаларини ва Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Сенатига тақдим этилган қонунларни юридик-техник жиҳатдан расмийлаштириш қоидалари.

Ўзбекистон Республикасида маъмурий ислохотлар концепцияси (2017 йил 8 сентябрь)

Идоравий норматив-ҳуқуқий ҳужжатларни тайёрлаш ва қабул қилиш қоидалари (рўйхат рақами 2565, 2014 йил 28 февраль).

Ўзбекистон Республикаси Адлия вазирининг 2015 йил 25 декабрдаги “Норматив-ҳуқуқий ҳужжатлар ва уларнинг лойиҳаларини коррупцияга қарши экспертизасини ўтказиш услуги”ни тасдиқлаш ҳақидаги 384-мх-сон буйруғи (Адлия вазирлиги томонидан 2015 йил 25 декабрда 2745-сон билан рўйхатга олинган,).

Ўзбекистон Республикаси Олий суди Пленуми қарорлари тўплами (2006–2014 йиллар). 2014.

Ўзбекистон Республикаси Олий суди Пленумининг 2015 йил 18 сентябрдаги “Судланганлик ҳолати тугалланиши ва олиб ташланишига оид қонунчиликни қўллаш бўйича суд амалиёти тўғрисида”ги 13-сонли қарори. 2015.

Ўзбекистон Республикаси Олий суди Пленумининг 2015 йил 26 июндаги “Транспорт ҳаракати ва ундан фойдаланиш хавфсизлигига қарши жиноятлар билан боғлиқ ишлар юзасидан суд амалиётининг айрим масалалари тўғрисида”ги 10-сонли қарори. 2015.

Ўзбекистон Республикаси Олий суди Пленумининг 2016 йил 27 декабрдаги “Жазони ўташдан муддатидан илгари озод қилиш ва жазони енгилроғи билан алмаштириш бўйича суд амалиёти тўғрисида”ги 13-сонли қарори. 2017.

Дарсликлар, ўқув қўлланмалар, монография ва илмий мақолалар

Айрим туркумдаги фуқаролик ишларини судда кўришнинг процессуал хусусиятлари / Муаллифлар жамоаси / Масъул муҳаррир: ю.ф.д., проф.Ш.Ш.Шорахметов. – Т.: ТДЮИ, 2006, – 248 б.

Алимов Ғ.А. Мансабдор шахсларнинг қонунлар ижроси устидан жавобгарликни кучайтиришнинг долзарб масалалари. Хорижий ва миллий тажриба: Монография. – Т., 2017. – 194 б.

Астанов И.Р. Жиноят ишлари бўйича махсус билимлардан фойдаланишнинг процессуал ва криминалистик жиҳатлари. Монография. – Т.: ТДЮУ, 2018. – 408 б.

Исроилов Б.И. Солиқлар ҳисоби ва таҳлили: муаммолар ва уларнинг ечимлари. Т.: Ўзбекистон, 2006. – 272 б.

Гафуров А.Б., Тиллабаев М.А., Саидова Л.А., Исмаилов Б.И. Права человека и справедливое судопроизводство. – Т.: Vaktria Press, 2014 г. – 284 б.

Елисеев А.Г. Гражданское процессуальное право зарубежных стран: учеб. -2-е изд., перераб. и доп. – М.: ТК Велби, Изд-во проспект, 2006. – С.82.

Қонун ижодкорлиги ва ҳуқуқий экспертиза // Ўзбекистон Миллий ахборот агентлиги – www.uza.uz (21.10.2013 йил).

Қонун ижодкорлигининг мустақкам асоси // Ўзбекистон Миллий ахборот агентлиги – www.uza.uz (26.04.2013 йил).

Мамасиддиқов М.М., Маринова С.А. Комментарий к основным положениям судопроизводства. – Т.: “Adabiyot uchqunlari” нашриёти, 2014. – 208 б.

Маматов Х.Т. Ўзбекистонда ҳуқуқий маданият ва фуқаролик жамиятини шакллантириш муаммолари. – Т; 2011.

Маринова С.А. “Практикум по гражданскому процессу”. – Т., ЦПКЮ, 2019. – С.300.

Маринова С.А. К вопросу о подведомственности и подсудности рассмотрения споров, связанных с приватизацией жилых помещений. Тошкент Давлат юридик институтининг ахборотномаси. – Т.: ТДЮУ, 2008.

Маринова С.А. Сборник задач и методических указаний по гражданскому процессу. – Т., 2008. – 378 с.

Маринова С.А. Юридическое клиническое образование, как неотъемлемая часть практической подготовки юристов// “Hukukshunos” журналі. №2/2018. – С.32-34;

Мухамедов Ф.Э., Алимов Ғ.А., Шақуров Р.Р., Расулев А.А. Жиноят қонунчилиги нормаларини қўллашга оид масалалар тўплами: Ўқув-амалий қўлланма. – Т.: Юристлар малакасини ошириш маркази, 2019. – 301 б.

Одилқориев Х.Т. Давлат ҳокимияти: моҳияти, функцияси ва замонавий талқини. – Т., 2015.

Одилқориев Х.Т.; Тошев Б.Н. Ўзбекистон Республикасида ҳуқуқий ислохотларнинг асосий жиҳатлари / Ўқув қўлланма. –Т., 2019.

Судебные органы зарубежных стран. Пособие. Коллектив авторов /Отв. ред. А.Гафуров. – Т.: Vaktria Press, 2014 г. 240 б.

Тергов процессуал ҳужжатларининг намуналари / Д.Миразов ва бошқ. Ўзбекистон Республикаси ИИБ Академияси нашри. – Т., 2013. – 146 б.

Фуқаролик ишлари бўйича процессуал ҳужжатлар / Ўқув-услугий мажмуа. Муаллифлар жамоаси. – Т.: ТДЮИ, 2011. 15.4 б.т.

Шақуров Р.Р. Уголовно-правовое регулирование позитивного поведения: Монография. – Т.: Центр повышения квалификации юристов при Министерстве юстиции Республики Узбекистан, 2019. – 150 с.

Шамансуров А. Медиация (примирение) с осужденными к лишению свободы // Ўзбекистон Республикаси Олий суди ахборотномаси. – 2012. – № 4. – 54–55– Б.

Алимов Ғ.А. Мустақил Давлатлар Хамдўстлиги мамлакатларида коррупцион қилмишлар учун юридик шахслар жавобгарлигининг айрим хусусиятлари / Юрист ахборотномаси: Илмий-амалий журнал. – Т., 2018, № 4. – С.58-61.

Алимов Ғ.А. Хорижий мамлакатлар тажрибасида юридик шахсларнинг коррупцион қилмишлари учун жавобгарлигининг айрим жиҳатлари / Ўзбекистон Республикаси Бош прокуратураси Академияси илмий-амалий конференция тўплами. – Т., 2018.

Гафуров А.Б. Гражданский кодекс в аспекте сравнительного правоведения // 10 лет Гражданскому кодексу Республики Узбекистан: опыт и перспективы развития. – Т.: Министерство юстиции 2008. – С. 217-224.

Жиноятларни квалификация қилиш: ИИВ олий таълим муассасалари учун дарслик / Р. Кабулов, А. А. Отажонов, Д.Ю. Пайзиев ва бошқ. – Т.:Ўзбекистон Республикаси ИИВ Академияси, 2016. – 352 б.

Марипова С.А. “Реформирование гражданского судопроизводства: новеллы гражданского процессуального кодекса Республики Узбекистан” // Актуальные вопросы развития гражданского процессуального права // Сборник статей международного круглого стола – Т., 2018. – С.68-72

Марипова С.А. Новеллы гражданского процессуального права Республики Узбекистан//Илмий-амалий журнал Юрист Ахборотномаси. 2018, – №2. – С.46-52.

Марипова С.А. Один год новому кодексу: достижения, проблемы, рассуждения// Журнал «Адвокат». 2018. – №05-06. – С.60-64.

Марипова С.А. Проблемы новым кодексом решаются, но и появляются другие// Журнал «Адвокат». 2018. – №04. – С.50-57.

Мелиев Х. Миллий қонунчилик-коррупцияга қарши. // Ҳуқуқ ва бурч. 2015 №4. Б.12-14.;

Оқюлов О. Фуқаролик процесси ва ҳўжалик процесси: ўзаро нисбатининг илмий-назарий масалалари // Суд-ҳуқуқ ислохотларини янада такомил-лаштириш жараёнида фуқароларнинг ҳуқуқ ва манфаатларини ҳимоя қилишнинг долзарб муамолари, мавзусидаги илмий-амалий конференция материаллари. – Т.: ТДЮИ, 2009. – Б. 14-17.

Усмонов Б.Я. Жиноий жавобгарликка тортиш муддатининг ўтиб кетганлиги: жиноят ва жавобгарликдан озод қилиш/Юрист ахборотномаси: Илмий-амалий журнал. – Т., 2018, № 4. – Б.112-113.

Шакуров Р.Р. Қонунийлик принципининг суд амалиётидаги аҳамияти / “Odillik mezonі”: илмий-амалий, ҳуқуқий журнал. – Т., 2019, № 1.

Шакуров Р.Р. Понятие и характеристика субъектов квалификации преступлений. Юрист ахборотномаси: Илмий-амалий журнал. – Т., 2018, №4. – Б.24-29

Шакуров Р.Р. Совершенствование уголовного законодательства – требование времени // “Қонун устувор йўналишлари” (Мақолалар тўплами) /Масъул муҳаррир Е.В.Коленко. – Т., 2019. – Б.84-88.

Шакуров Р.Р. Соотношение норм уголовного и семейного законодательства // Вестник Академии МВД Республики Узбекистан, 2019 год, № 2. – С.55-57.

Эгамбердиев Э. Суд ишларини юритиш бўйича ҳимоя воситалари // Ҳўжалик ва ҳуқуқ. 2000, – Б. 37-40.

Эгамбердиев Э. Ҳимоянинг процессуал воситалари // Ҳаёт ва қонун. 2000, 9-сон. – Б. 19-23.

Эсанова З.Н. Болаларнинг ҳуқуқ ва манфаатларини суд тартибида ҳимоя қилишда вакил иштирокининг ўзига хос хусусиятлари // “Адвокатлик фаолиятининг ҳуқуқий асослари” мавзусидаги илмий-амалий конференция материаллари тўплами. – Т., 2010. – Б. 242-256.

Эсанова З.Н. Судларда фуқаровий даъво қўзғатишнинг ўзига хос хусусиятлари / “Фан ва ёшлар” мавзусидаги аспирантларнинг илмий-амалий конференцияси материаллари. ТДЮИ, 2008. – Б. 26-30.

Эсанова З.Н. Суд-ҳуқуқ ислоҳотлари шароитида фуқаролик судларига мурожаат қилиш ҳуқуқининг кафолатлари // ТДЮИ Ахборотномаси. 2012 йил 5- сон. – Б.113-114.

Эсанова З.Н., Хабибуллаев Д.Ю. Конституцияда судга мурожаат қилиш ҳуқуқи кафолатлари: эришилган ютуқлар ва истиқбол сари // ТДЮИ Ахборотномаси, 2010 йил, 6-сон. – Б.23-27.

Эсанова З.Н., Якубов Д.А. Уй-жой ҳуқуқий муносабатларидан келиб чиқадиган низоларнинг тааллуқлилиги // Ўзбекистон қонунчилиги таҳлили. 2007. № 2. – Б. 111-115.

Интернет сайтлари

Ўзбекистон Республикаси давлат сайти: www.gow.uz

Ўзбекистон Республикаси Ҳукумат портали: www.gov.uz

Ўзбекистон Республикаси Адлия вазирлиги сайти: www.mijust.uz

Ўзбекистон Республикаси ДСҚ сайти: www.soliq.uz

Ўзбекистон Республикаси Қонун ҳужжатлари маълумотлари миллий базаси: <http://lex.uz>

Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Қонунчилик палатаси сайти: www.parliament.gov.uz

Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Сенати сайти: www.senate.gov.uz

Ўзбекистон Республикаси Конституциявий суди сайти www.ksu.uz

Ўзбекистон Республикаси Олий суди сайти: www.supcourt.uz

Ўзбекистон Республикаси Олий хўжалик суди сайти: www.economical-court.uz

Ўзбекистон Республикаси Адлия вазирлиги сайти: www.minjust.uz

Ўзбекистон Республикаси Ички ишлар вазирлиги сайти: www.mvd.uz

Ўзбекистон Республикаси Бош прокуратураси сайти: genprok.gov.uz

Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Амалдаги қонун ҳужжатлари мониторинг институти сайти: www.imal.uz

Инсон ҳуқуқлари бўйича Ўзбекистон Республикаси Миллий маркази сайти: www.nhrc.uz

Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисининг Инсон ҳуқуқлари бўйича вакили (омбудсман) сайти: www.ombudsman.uz

Мирзо Улуғбек номидаги Ўзбекистон миллий Университети сайти: <http://www.nuu.uz>

Тошкент Давлат Юридик Университети сайти: <http://www.tsul.uz>

ЎҚУВ МАТЕРИАЛЛАРИ

Ахборот-ресурс маркази ва кафедраларда босма ҳамда электрон шаклда сақланади.